

TOTIUS OPERIS ARGUMENTUM

AD LECTOREM.

Nec multa, nec nova sunt (candide lector) quæ præmittenda duximus his nostris secundis lucubrationibus de Verbi incarnati mysteriis, cum disputandi methodum, scribendique modum, quem in priori opere continenter servavimus, in hoc etiam posteriori studiose persecuti simus. Quamvis (ingenue fatear) longius disputatione mea progressus sum, quam videretur consuetudo scholastica postulare, quod ut facerem vel invitus, rationes me gravissimæ compulerunt. Ecquis enim tam erit in dicendo jejunos, vel in scribendo inops, ut de amplissima dignitate, de moribus excellentissimis, de admirabili vita et gratia Beatissimæ Virginis dicturus, brevi id et compendioso sermone percurrat? Mihi profecto hoc in genere sæpe visa est Theologia nostra (ut modeste dicam) brevis admodum et concisa: cum materiæ dignitas et amplitudo cum summa voluptate, eruditione atque utilitate conjuncta, longe aliud a viro theologo postulare suo veluti jure possit. De Beatissima ergo Virgine egimus uberius, nec ratio ipsa permisit, nos esse breviores in aperiendis opulentissimis thesauris mysteriorum vitæ mortisque Jesu Christi Domini nostri, seu negligentiores in colligendis divitiis, quas in hisce mysteriis divina Bonitas velut effudit. Quo fortasse illud assequemur, ut et qui in sacris templis abdita mysteriorum arcana pro concione explicant, animisque audientium desigunt, et qui in scholis acriori disputatione eadem perscrutantur, id efficiant diligentius, veritatis rigore observato; ita ut et pietas a veritate fulciri, et veritas possit pietatis dulcedine utilius investigari. Est enim sine veritate pietas imbecilla, et sine pietate veritas sterilis et jejuna. Adjecimus præterea disputationem de B. Josepho, et de divino Joanne Baptista, ut cognitio de Christo Domino, et de ejus præcursore, de B. Virgine, et de ejus dilectissimo sponso a nobis integra et perfecta daretur, utque labor hic noster splendore illustrissimarum virtutum appareret illustrior. Visum deinde nobis est, mysteriis Christi Domini jam patris, quæ peragenda speramus, adjungere, ut qui primum ejus adventum in carne passibili pro viribus explicuimus, secundum in impassibili, studio non minore poneremus ob oculos. Tum ut perfectam de Christo Domino disputationem exhiberemus, tum etiam quia sic nobis est in animo, totam hanc tertiam D. Thom. partem commentationibus illustrare, ut omissa de quatuor novissimis tractatione, explicationem nostram in septem Sacramentis Ecclesiæ terminemus. Quæ nos eadem causa movit, ut hoc etiam opere complexi simus universalem omnium hominum resurrectionem, tum propter conjunctionem quam habet cum Christi Domini resurrectione, tum etiam quia necessario præcedit ultimum et universale judicium. Hæc sunt, studiose lector, quæ universo hoc opere pertractantur, ex quibus factum est, ut et opinionem meam, et forte aliorum expectationem sua longitudine superavit. Verum hoc concedendum est amplitudini et majestati mysteriorum, quod tot ac tanta mysteria vel attingenda non essent, vel certe essent pro dignitate tractanda. Nunc vero illud innum est nobis maxime in optatis, ut labor hic noster, qualis qualis ille fuerit, quoquo modo juvet, ut Christus Dominus, sanctissimaque ejus mater eo loco a nobis habeantur, eo diligantur amore, quo vel ipsi digni sunt, vel nos reddere arctissime tenemur obstricti, utque hæc sacrosancta mysteria summa veneratione colantur ab omnibus pro quibus illa eadem operatus est Dominus noster Jesus Christus; a quo tanquam a perenni honorum omnium fonte, si quid occurreret laude dignum, intelliges emanasse; si quid vero minus considerate dictum offenderis, solita benignitate condonabis. Vale.

INDEX QUÆSTIONUM ET ARTICULORUM

DIVI THOMÆ

QUÆ IN HOC TOMO EXPONUNTUR:

QUÆSTIO XXVII.	
<i>De B. Virginis Mariæ sanctificatione.</i>	2
Art. I. Utrum B. Virgo sanctificata fuerit ante nativitatem ex utero.	22
Art. II. Utrum fuerit sanctificata ante animationem.	25
Art. III. Utrum per sanctificationem fuerit ei fomes totaliter sublatus.	49
Art. IV. Utrum per hujusmodi sanctificationem fuerit consecuta, ut nunquam peccaret.	52
Art. 5. Utrum per hujusmodi sanctificationem adepta fuerit plenitudinem omnium gratiarum.	53
Art. VI. Utrum sic sanctificari, fuerit proprium B. V.	54
QUÆSTIO XXVIII.	
<i>De virginitate B. Mariæ.</i>	73
Art. I. Utrum B. Maria fuerit virgo in concipiendo.	74
Art. II. Utrum fuerit virgo in partu.	75
Art. III. Utrum permanserit virgo post partum.	76
Art. IV. Utrum virginitatem voverit.	97
QUÆSTIO XXIX.	
<i>De matris Dei desponsatione.</i>	108
Art. I. Utrum Christus nasci debuerit de virgine desponsata.	108
Art. II. Utrum inter Mariam et Joseph fuerit verum matrimonium.	112
QUÆSTIO XXX.	
<i>De B. Mariæ Virginis annuntiatione.</i>	128
Art. I. Utrum necessarium fuerit annuntiari B. Virgini, quod in ea erat generandum.	129
Art. II. Utrum annuntiatio fieri debuerit per Angelum.	131
Art. III. Utrum Angelus annuntians debuerit visioni corporali apparere.	133
Art. IV. Utrum annuntiatio fuerit convenienti ordine perfecta.	134
QUÆSTIO XXXI.	
<i>De conceptione Salvatoris, quoad materiam de qua corpus ejus conceptum est.</i>	145
Art. I. Utrum caro Christi fuerit sumpta de Adam.	145
Art. II. Utrum caro Christi fuerit sumpta de David.	146
Art. III. Utrum convenienter Genealogia Christi ab Evangelistis textatur.	147
Art. IV. Utrum decuerit Christum nasci de femina.	150
Art. V. Utrum corpus Christi de purissimis sanguinibus Virginis formatum fuerit.	151
Art. VI. Utrum corpus Christi in antiquis Patribus fuerit secundum aliquid signatum.	153
Art. VII. Utrum caro Christi in Patribus fuerit peccato obnoxia.	155
Art. VIII. Utrum Christus in lumbis Abrahæ fuerit decimatus.	157
QUÆSTIO XXXII.	
<i>De conceptione Christi quoad activum principium.</i>	159
Art. I. Utrum Spiritus Sanctus fuerit activum principium conceptionis Christi.	159
Art. II. Utrum Christus debeat dici conceptus de Spiritu Sancto.	162
Art. III. Utrum Spiritus Sanctus debeat dici pater Christi secundum carnem.	163
Art. IV. Utrum B. Virgo aliquid active egerit in conceptione corporis Christi.	164
QUÆSTIO XXXIII.	
<i>De modo et ordine conceptionis Christi.</i>	174
Art. I. Utrum corpus Christi fuerit formatum in primo instanti conceptionis.	174
Art. II. Utrum fuerit animatum in primo instanti suæ conceptionis.	176
Art. III. Utrum in primo instanti conceptionis fuerit a verbo assumptum.	177
Art. IV. Utrum conceptio Christi fuerit naturalis, ut miraculosa.	178
QUÆSTIO XXXIV.	
<i>De perfectione prolis conceptæ.</i>	186
Art. I. Utrum Christus in primo instanti suæ conceptionis fuerit sanctificatus per gratiam.	186
Art. II. Utrum in instanti habuerit usum liberi arbitrii.	188
Art. III. Utrum in instanti mereri potuerit.	189
Art. IV. Utrum fuerit perfectus comprehensor in illo instanti.	191
QUÆSTIO XXXV.	
<i>De nativitate Christi.</i>	192
Art. I. Utrum nativitas sit naturæ, vel personæ.	192
Art. II. Utrum attribuenda sit Christo aliqua nativitas temporalis.	194

Art. III. Utrum secundum temporalem Christi nativitatem B. Virgo possit dici mater ejus.	196
Art. IV. Utrum B. Virgo debeat dici mater Dei.	197
Art. V. Utrum in Christo sint duæ filiationes.	198
Art. VI. Utrum Christus fuerit natus sine dolore matris.	209
Art. VII. Utrum Christus debuerit in Bethlehem nasci.	209
Art. VIII. Utrum Christus fuerit tempore congruo natus.	210

QUÆSTIO XXXVI.

<i>De manifestatione Christi nati.</i>	223
Art. I. Utrum nativitas Christi debuerit esse omnibus manifesta.	223
Art. II. Utrum debuerit aliquibus manifestari.	225
Art. III. Utrum sint convenienter electi illi, quibus est manifestata.	227
Art. IV. Utrum Christus per se ipsum illam manifestare debuerit.	228
Art. V. Utrum debuerit per Angelos et stellam manifestari.	229
Art. VI. Utrum ordine convenienti fuerit manifestata.	230
Art. VII. Utrum stella quæ Magis apparuit fuerit una de caelestibus stellis.	231
Art. VIII. Magi convenienter ad Christum adorandum venerint.	232

QUÆSTIO XXXVII.

<i>De legalibus circa puerum Jesum observatis.</i>	249
Art. I. Utrum Christus debuerit circumcidi.	249
Art. II. Utrum convenienter fuerit Christo nomen impositum.	250
Art. III. Utrum Christus convenienter fuerit in templo oblatus.	259
Art. IV. Utrum mater Dei convenienter ad templum purganda accesserit.	261

QUÆSTIO XXXVIII.

<i>De baptismo Joannis.</i>	337
Art. I. Utrum conveniens fuerit baptizare.	363
Art. II. Utrum baptismus Joannis fuerit a Deo.	364
Art. III. Utrum in baptismo Joannis gratia daretur.	365
Art. IV. Utrum alii præter Christum baptismo Joannis baptizari debuerint.	367
Art. V. Utrum baptismus Joannis debuerit cessare Christo baptizato.	368
Art. VI. Utrum baptizati baptismo Joannis essent postea baptismo Christi baptizandi.	369

QUÆSTIO XXXIX.

<i>De baptizatione Christi.</i>	382
Art. I. Utrum fuerit necesse Christum baptizari.	382
Art. II. Utrum baptismo Joannis debuerit baptizari.	382
Art. III. Utrum convenienti tempore fuerit baptizatus.	385
Art. IV. Utrum debuerit in Jordane baptizari.	387
Art. V. Utrum Christo baptizato cæli debuerint aperiri.	395
Art. VI. Utrum convenienter Spiritus Sanctus super Christum baptizatum descenderit in specie columbæ.	397

Art. VII. Utrum illa columba fuerit verum animal.	399
Art. VIII. Utrum convenienter Christo baptizato fuerit vox Patris audita filium protestantis.	401

QUÆSTIO XL.

<i>De modo conversationis Christi.</i>	409
Art. I. Utrum conveniens fuerit Christum inter homines conversari.	409
Art. II. Utrum austeram vitam in hoc mundo ducere debuerit.	410
Art. III. Utrum in hoc mundo debuerit pauperem vitam ducere.	412
Art. IV. Utrum in hac vita secundum legem conversatus fuerit.	429

QUÆSTIO XLI.

<i>De tentatione Christi.</i>	430
Art. I. Utrum conveniens fuerit Christum tentari.	430
Art. II. Utrum Christus in deserto tentari debuerit.	434
Art. III. Utrum tentatio debuerit esse post jejunium.	435
Art. IV. Utrum fuerit conveniens ordo et modus tentationis.	436

QUÆSTIO XLII.

<i>De doctrina Christi.</i>	449
Art. I. Utrum conveniens fuerit Christum Judæis, et non Gentilibus prædicare.	449
Art. II. Utrum debuerit Judæis sine eorum offensione prædicare.	451
Art. III. Utrum omnia publice docere debuerit.	452
Art. IV. Utrum debuerit suam doctrinam scripto tradere.	454

QUÆSTIO XLIII.

<i>De miraculis a Christo factis in generali.</i>	466
Art. I. Utrum Christus debuerit facere miracula.	466
Art. II. Utrum fecerit miracula divina virtute.	467
Art. III. Utrum inceperit facere miracula in nuptiis.	468
Art. IV. Utrum miracula per Christum facta sufficienter ejus divinitatem ostenderint.	469

QUÆSTIO XLIV.

<i>De singulis miraculorum speciebus.</i>	471
Art. I. Utrum miracula facta per Christum circa spirituales substantias fuerint convenientia.	471
Art. II. Utrum convenienter fecerit miracula circa caelestia corpora.	473
Art. III. Utrum convenienter circa homines miracula fecerit.	475
Art. IV. Utrum convenienter fecerit miracula circa creaturas irracionales.	479

QUÆSTIO XLV.

<i>De transfiguratione Christi.</i>	498
Art. I. Utrum conveniens fuerit Christum transfigurari.	498
Art. II. Utrum claritas Christi in transfiguratione fuerit gloriosa.	500
Art. III. Utrum testes transfigurationis convenienter fuerint inducti.	503
Art. IV. Utrum convenienter auditum fuerit testimonium paternæ vocis in transfiguratione.	506

QUÆSTIO XLVI.

<i>De passione Christi.</i>	515
Art. I. Utrum fuerit necessarium Christum pati pro liberatione humani generis.	515
Art. II. Utrum fuerit possibilis alius modus liberationis humanæ, quam passio Christi.	517
Art. III. Utrum fuerit aliquis convenientior ad liberationem humani generis.	518
Art. IV. Utrum Christus pati debuerit in cruce.	519
Art. V. Christus omnes passiones sustinuerit.	523
Art. VI. Utrum dolor passionis Christi fuerit major omnibus doloribus.	525
Art. VII. Utrum Christus passus fuerit secundum totam animam.	527
Art. VIII. Utrum tota anima Christi in passione frueretur fruitione beata.	529
Art. IX. Utrum Christus fuerit convenienti tempore passus.	569
Art. X. Utrum fuerit convenienti loco passus.	571
Art. XI. Utrum conveniens fuerit, Christum cum latronibus crucifigi.	575
Art. XII. Utrum passio Christi sit ejus divinitati attribuenta.	580

QUÆSTIO XLVII.

<i>De causa efficienti passionis Christi.</i>	594
Art. I. Utrum Christus fuerit ab alio occisus an a seipso.	594
Art. II. Utrum fuerit ex obedientia mortuus.	596
Art. III. Utrum Deus tradiderit Christum passioni.	597
Art. IV. Utrum fuerit conveniens, Christum pati a Gentilibus.	599
Art. V. Utrum Christi persecutores eum cognoverint.	601
Art. VI. Utrum peccatum Christum crucifigentium fuerit gravissimum.	602

QUÆSTIO XLVIII.

<i>De modo passionis Christi, quantum ad effectum.</i>	605
Art. I. Utrum passio Christi causaverit nostram salutem per modum meriti.	606
Art. II. Utrum per modum satisfactionis.	607
Art. III. Utrum per modum sacrificii.	607
Art. IV. Utrum per modum redemptionis.	610
Art. V. Utrum esse Redemptorem sit proprium Christi.	611
Art. VI. Utrum passio Christi operata sit nostram salutem per modum efficientiæ.	613

QUÆSTIO XLIX.

<i>De effectibus passionis Christi.</i>	614
Art. I. Utrum per passionem Christi simus liberati a peccato.	614
Art. II. Utrum simus liberati e potestate Diaboli.	615
Art. III. Utrum simus liberati a pœna peccati.	616
Art. IV. Utrum per passionem Christi simus Deo reconciliati.	617
Art. V. Utrum Christus sua passione aperuerit nobis januam cæli.	618
Art. VI. Utrum Christus per suam passionem meruerit exaltari.	620

QUÆSTIO L.

<i>De morte Christi.</i>	621
Art. I. Utrum conveniens fuerit Christum mori.	621

Art. II. Utrum in morte Christi fuerit separata divinitas a carne.	622
Art. III. Utrum fuerit facta separatio divinitatis ab anima.	624
Art. IV. Utrum Christus in triduo mortis fuerit homo.	626
Art. V. Utrum fuerit idem corpus Christi viventis et mortui.	627
Art. VI. Utrum mors Christi aliquid poerata sit ad nostram salutem.	628

QUÆSTIO LI.

<i>De sepultura Christi.</i>	679
Art. I. Utrum conveniens fuerit Christi sepulchrum.	679
Art. II. Utrum convenienti modo fuerit sepultus.	680
Art. III. Utrum corpus Christi fuerit in sepulchro inclinatum.	682
Art. IV. Utrum Christus fuerit in sepulchro solum una die et duabus noctibus.	695

QUÆSTIO LII.

<i>De descensu Christi ad inferos.</i>	697
Art. I. Utrum fuerit conveniens Christum ad infernum descendere.	706
Art. II. Utrum descenderit ad infernum damnatorum.	708
Art. III. Utrum fuerit totus in inferno.	711
Art. IV. Utrum aliquam moram traxerit in inferno.	712
Art. V. Utrum descendens ad inferos Sanctos Patres inde liberaverit.	714
Art. VI. Utrum aliquos damnatos ab inferno liberaverit.	716
Art. VII. Utrum pueri qui in originali peccato decesserant fuerint a Christo liberati.	717
Art. VIII. Utrum Christus suo descensu liberaverit animas a purgatorio.	719

QUÆSTIO LIII.

<i>De resurrectione Christi.</i>	743
Art. I. Utrum fuerit necessarium Christum resurgere.	769
Art. II. Utrum fuerit conveniens tertia die resurgere.	782
Art. III. Utrum Christus primo resurrexit.	799
Art. IV. Utrum Christus fuerit causa suæ resurrectionis.	806

QUÆSTIO LIV.

<i>De qualitate Christi resurgentis.</i>	807
Art. I. Utrum Christus post resurrectionem habuerit verum corpus.	807
Art. II. Utrum Christi corpus resurrexit integrum.	810
Art. III. Utrum resurrexit gloriosum.	812
Art. IV. Utrum debuerit cum cicatricibus resurgere.	815

QUÆSTIO LV.

<i>De manifestatione resurrectionis.</i>	869
Art. I. Utrum resurrectio Christi debuerit omnibus manifestari.	869
Art. II. Utrum fuerit conveniens quod discipuli viderent Christum resurgere.	870
Art. III. Utrum Christus post resurrectionem debuerit continue cum discipulis conversari.	723

INDEX DISPUTATIONUM ET SECTIONUM.

Art. IV. Utrum debuerit discipulis in alia effigie apparere.	874	Art. VI. Utrum ascensio Christi sit causa nostrae salutis.	963
Art. V. Utrum veritatem resurrectionis debuerit argumentis declarare.	904	QUÆSTIO LVIII.	
Art. VI. Utrum argumenta, quæ Christus induxit, sufficienter manifestaverint resurrectionem,	906	<i>De sessione Christi ad dexteram Patris.</i>	963
QUÆSTIO LVI.			
<i>De resurrectionis Christi causalitate.</i>	909	Art. I. Utrum Christo conveniat sedere ad dexteram Dei Patris.	963
Art. I. Utrum resurrectio Christi sit causa resurrectionis corporis.	909	Art. II. Utrum sedere ad dexteram Patris conveniat Christo secundum quod Deus est.	963
Art. II. Utrum resurrectio Christi sit causa resurrectionis animarum.	911	Art. III. Utrum sedere ad dexteram Patris conveniat Christo secundum quod homo est.	965
QUÆSTIO LVII.			
<i>De ascensione Christi.</i>	952	Art. IV. Utrum sit proprium Christi.	966
Art. I. Utrum fuerit conveniens Christum ascendere.	952	QUÆSTIO LIX.	
Art. II. Utrum conveniat Christo ascendere in cœlum secundum divinam naturam.	956	<i>De judiciaria potestate Christi.</i>	986
Art. III. Utrum Christus ascenderit propria virtute.	957	Art. I. Utrum judiciaria potestas sit specialiter Christo attribuenda.	986
Art. IV. Utrum ascenderit super omnes cœlos.	958	Art. II. Utrum conveniat Christo secundum quod est homo.	990
Art. V. Utrum corpus Christi ascenderit super omnem creaturam spiritualem.	960	Art. III. Utrum Christus ex meritis adeptus fuerit judiciariam potestatem.	993
		Art. IV. Utrum Christo conveniat judiciaria potestas quantum ad omnes res humanas.	994
		Art. V. Utrum post iudicium quod agitur in presenti tempore restet aliud iudicium.	995
		Art. VI. Utrum judiciaria potestas Christi se extendat ad Angelos.	996

INDEX

DISPUTATIONUM ET SECTIONUM

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

DISPUTATIO I.	
De matris Dei dignitate in communi.	3
Sect. I. Utrum Beata Virgo vere et proprie fuerit mater Dei et hominis.	3
Sect. II. Quanta sit hæc dignitas matris Dei, et quomodo alia dona gratiæ illam comitentur.	7
Sect. III. Quomodo fuerit B. Virgo ad hanc matris Dei dignitatem prædestinata.	10
DISPUTATIO II.	
De naturali perfectione et origine B. V.	12
Sect. I. Utrum B. Virgo fuerit naturali modo concepta, et ex quibus parentibus.	13
Sect. II. In qua naturali perfectione concepta fuerit B. Virgo.	14
Sect. III. Utrum B. Virgo ex tribu Juda et stirpe David originem duxerit.	15
DISPUTATIO III.	
De tempore quo primum B. Virgo sanctificata fuit.	27
Sect. I. An B. Virgo fuerit sanctificata in utero matris.	27
Sect. II. Utrum peccaverit in Adamo, et ideo ex vi suæ conceptionis fuerit peccato originali obnoxia.	28
Sect. III. Utrum potuerit ante animationem sanctificari.	31
Sect. IV. An potuerit in ipso momento conceptionis sanctificari.	32
Sect. V. An fuerit ab originali peccato præservata, et in primo suæ conceptionis instanti sanctificata.	34
Sect. VI. Qua certitudine tenendum sit B. Virginem fuisse sine peccato conceptam.	47
DISPUTATIO IV.	
De perfectione primæ sanctificationis B. V.	56
Sect. I. Utrum B. Virgo in prima sanctificatione acceperit consummatam gratiam, aut in quo perfectionis gradu.	56
Sect. II. Utrum omnes habitus virtutum et donorum acceperit.	58
Sect. III. Utrum per primam sanctificationem donum perseverantiæ, et confirmationem in gratiam acceperit.	59
Sect. IV. Utrum in prima sanctificatione ita fuerit confirmata, ut nec venialiter peccare potuerit.	61
Sect. V. Utrum in prima sanctificatione fomes originalis peccati fuerit in B. V. extinctus.	66
Sect. VI. Utrum B. Virgo, in prima sanctificatione originalem iustitiam acceperit.	69
Sect. VII. Utrum habuerit usum rationis a suæ conceptionis et sanctificationis initio.	70
Sect. VIII. Utrum sanctificata fuerit per propriam dispensationem.	72
DISPUTATIO V.	
De integritate seu corporali virginitate Deiparæ.	78
Sect. I. Utrum B. Virgo Christum concipiendo virginitatem seu corporis integritatem amiserit.	79
Sect. II. Utrum filium pariendo virginitatem amiserit.	83
Sect. III. Utrum post partum semper virginitatem servavit.	88
Sect. IV. Quomodo Christus legitur habere fratres, si mater ejus semper virgo permansit.	90
DISPUTATIO VI.	
De virginitate Mariæ, quantum ad virtutem animi spectat.	98
Sect. I. Utrum B. Virgo semper habuerit propositum virginitatis servandæ.	99
Sect. II. An propositum virginitatis servandæ volo firmaverit, et quo tempore.	102
Sect. III. An in servanda et vivenda virginitate prima fuerit.	106
DISPUTATIO VII.	
De Virginis matrimonio cum sponso suo Joseph.	113
Sect. I. Utrum inter Mariam et Joseph verum matrimonium intercesserit.	114
Sect. II. Quo tempore fuerit matrimonium perfectum inter Mariam et Joseph.	117
Sect. III. In qua ætate Joseph et Maria matrimonium contraxerit.	120
DISPUTATIO VIII.	
De S. Joseph sponso B. Virginis.	121
Sect. I. Qualis fuit dignitas in qua Joseph ex divina electione fuit constitutus.	122
Sect. II. Quam sanctitatis perfectionem S. Joseph fuerit consecutus.	125
DISPUTATIO IX.	
De modo et circumstantiis annuntiationis Angelicæ.	136
Sect. I. Quis fuerit Gabriel Angelus divinæ incarnationis nuntius.	137
Sect. II. Utrum Angelus apparuerit Virgini in specie	